

ELŐFIZETÉS:
 Egész évre . 6 ft.
 Fél évre . . . 3 ft.
 Negyed évre 1 ft. 50 kr.
 A lap szellemi részét illető küldemények a szerkesztőnek, anyagiak a laptulajdonosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DÍJ:
 egy t. hasábos petit sor 10 kr.
 többszöri hirdetésnél olcsóbb.
 Nyilttér sora 25 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetésnél 30 kr.
 A hirdetések Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomtatás-üzemében és a szerkesztőnél fogadtatnak el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Céltudatos politika.

Zombor, május hó 20-án.

Hozzá szólunk mi is röviden a nagy politikához.

A volt külügyminiszter és a magyar miniszterelnök között konfliktus támadt. Miből? Tudja mindenki. Oly hangon merészelt meghazudtolni a magyar miniszterelnököt, aminőt ez állás méltósága meg nem tűr; meghazudtolta annak dacára, hogy a közzétett jegyzékek szerint az Agliárdi ügyben közöttük megállapodás jött létre.

Felzudultak erre minden oldalról s a békés érületi és türelmes szabadelpvűpárt elégtételt követelt. Kálnoky elmozdítását és a tiltakozó jegyzéknek Rómába való küldését.

Kinos napok következtek be ezután; Ófelsége a magyar miniszterelnök előterjesztésére döntő határozatát elhalasztotta, — majd megjelent a Kálnokyhoz intézett s a feltétlen királyi bizalomról tanuskodó kézirat s a magyar közvélemény aggódva nézte a magyar miniszterelnöki méltóság kinos erőködését.

De egyszerre — megfordult a kocka.

Kálnokyt a király elbocsájtotta s Bánffy magyar miniszterelnök, állásának teljes tekintélyével tért haza Bécsből.

Elkezdődtek erre a kommentárok a körül a kérdés körül: vajjon kapott-e elégtételt Kálnoky elbocsájtásával Bánffy, vagy sem s a rabulisztika kifogyhatlan szöfegyvereivel bizonyította egyik fél, meg a másik fél is a maga igazát. Megnyilatkozott, — ami évek óta annyiszor ismétlődik, — a pártszenvédély, mely sajnos, minden kérdést a legszűkebb pártkeretek és különleges pártcélok szentüvegén át néz.

Mik voltak Kálnoky elbocsájtásának legbizalmasabb okai, ahhoz hozzá szólanunk nem lehet, az egész napi sajtó előadása csak találgatás, s csak egy tény bizonyos, mert mindenki látta: a külügyminiszter meg akarta leckézteni Magyarországot miniszterelnökét s e közben olyan hangot használt, amely azon impressziót keltette, hogy a külügyminiszter magát a miniszterelnök felettes hatóságának tartja, pedig jól tudjuk, hogy az 1868. XII. t. c. S. §-a szerint a külpolitika a magyar miniszteriummal egyetértően viendő.

Bánffy a sérelmekért elégtételt követelt, s a magyar kormány álláspontját a nuncius kérdésben ismételve kifejezetten fentartotta s erre Ófelsége Kálnokyt elbocsájtotta.

Akár elégtétel tehát Bánffynak Kálnoky elbocsájtása, akár nem, öröndetes, hogy annak a külügyminiszternek, aki a magyar miniszterelnöki méltóságot megsértette, mennie kellett.

S ezen tény felett örülni mindannyiunknak érdekében áll, mert a konfliktusban a magyar ügy győzelmesen kezd előrehaladni.

A teljes győzelemhez még csak az kell, hogy a kérdéses jegyzék Rómába elmenjen. S bizunk vezetőinkben, hogy ez is meg fog történni.

Ebben a konfliktusban nagy tanulság rejlik a jövőre nézve: a magyar érdekét meg lehet Béccsel szemben védeni, ha céltudatosan járnak el a kormányférfiak s ha bizonyos kérdésekben nem az opportunizmus, nem a megalkuvás a vezérlő elvük.

Politikai hírek.

A képviselőházból.

Budapest, (ápríl hó 20-án d. u. 3 óra).

Kiváló érdekes ülése volt ma a képviselőháznak, képviselők nagy számmal vannak jelen, karzat zsúfolásig tele. Szabadelpvűpárt hangulata igen lelkes. Ülés elején Szilágyi Dezso elnök bejelenti Kálnoky volt külügyminiszter felmentését. Erre Apponyi Albert gróf szólal fel s tiltakozik azon eljárás ellen, hogy a legfelsőbb felmentő kézirat ellenjegyezve nem volt, kérdi továbbá, miféle tárgyalások fognak az 1867. XII. t. c. S. szakaszának megváltoztatása iránt — hogy a magyar kormány befolyása a külügyekre biztossá tételük — folyamatba tételük?

Bánffy báró miniszterelnök erre kimutatta, hogy a külügyminiszterek felmentése mindig el-

lenjegyzés nélkül történt, nagy hatással érvel, hogy a magyar kormány befolyása a külügyekre a multban is biztosított s a jövőben is teljes mérvben fenn fog tartatni. A magyar kormány tekintélyén csorba nem esett. Helffy a kormányelnök érélyes nyilatkozatát öröndetes tudomásul veszi. Ugron Gábor megtámadja Bánffy bárót és Goluchovszky külügyminisztert, mire Bánffy a jobboldal élénk tetszése mellett megvédi az új külügyminisztert, kijelentvén, hogy a magyar kormány véleménye a kinevezésnél megkérdéztett. Ezután a napirend tárgyalására tértek át.

Ülés végén adta meg Bánffy báró miniszterelnök a választ Ugron és Helffy interpellációira, kijelentvén, hogy alig van felelni valója, mert az események fényesen igazolták, hogy a kormány tekintélyén csorba nem esett. Helffy öröndetes tudomásul veszi Kálnoky lemondását, de szerinte a helyzet tisztázása szükséges volna s ezért a választ egészben tudomásul nem veszi. Ugron pajzán humorizálásnak veszi a miniszterelnök választát s folytonos zajban csúfolkodott. Bánffy kijelenti, hogy az ügy és az ország érdeke kívánja, hogy a részleteket fel ne tárja. A miniszterelnök választát a ház óriási többséggel tudomásul vette.

Szeless Adorján elfogva.

Budapest (ápríl 11 d. u. 2 óra). Szeless Adorjánt ma Amemasse-ban, francia területen, elfogták.

A Nikolits-Eremits ügy.

— Vég tárgyalás május 20-án. —

1892-ben, a képviselőválasztások idejekor történt, hogy Nikolits György zombori tb. főkapitány letartóztatta Eremits Bogolyubot, a nemzeti párt egyik vezérémet. A letartóztatásnak eredménye az lón, hogy Nikolits ellen személyes szabadság megsértésének, Eremits ellen pedig igazgatás vétsége miatt megindult a bünyű vizsgálat, melynek eredményeképp Eremits ellen minden fórum, Nikolits ellen pedig a kir. törvényszék és a kir. tábla az eljárást megszüntette; Nikolitsot azonban a kir. kuria vád alá helyezte.

Ennek folytán a kir. törvényszék a vég tárgyalás határnapjánál f. hó 20-át tűzte ki.

Nagy közönség sereglett a vég tárgyalási teremben össze, hogy tanuja legyen az érdekes ügy lebonyolításának.

Nagyan fokozta az érdeklődést az is, hogy vádlott védőjéül Polónyi Géza, országgyűlési képviselő jelentkezett s hogy Polónyi Géza, az országosan ismert ellenzéki vezérférfi, egy a kormányárt javára s az ellenzék ellen állítólag elkövetett bűncselekmény megvédelmzésére vállalkozott.

A tanács a következőleg alakult meg: Elnök: Dalmay Pál, bírák: Szedressy Ödön, Santha Armin. Közvádó: Kardos Kálmán. Védő: Polónyi Géza.

Polónyi Géza védőtől jelentkezvén, a panaszos, Eremits képviselőtében megjelent Szakáll Adorján ügyvéd képviselői minőségét kifogásolja, mert joggyakorlatunk szerint, ha magánpanaszosnak kártérítési igénye nincs, a közvádó mellett külön képviselő utján nincs joga befolyni a tárgyalás menetébe.

A törvényszék védő kérelmét mellőzi azért is, mert jelen ügyben a közvádó a vád alá helyezést nem kívánván, magánpanaszos érdeket az ügy minden stádiumában, külön vallott ügyvédje képviselte s így a vég tárgyalás során sem fosztható meg ezen jogtól.

Eremits Bogolyub magánpanaszos: Előadja, hogy öt Nikolits 1892. január hó 10-én, amikor Koczkar Zsigmond kormánypartí képviselőjelölt programbeszédét volt tartandó, minden jogos indok nélkül letartóztatván, személyes szabadságától egy időre megfosztotta. Kéri vádlott megbüntetését.

Nikolits György vádlott: a nationale bemondása után a következőket adja elő: 1892. január hó 10-én, Koczkar Zsigmond képviselőjelölt programbeszédére kitérőzt uapon, a kormánypartí szerb választók az én házamnál gyülekeztek . . .

Elnök: Miért gyülekeztek épen önönél, mint rendőrkapitánynál?

Nikolits: Mert óriási volt az ellenzék részéről a terrorizmus, sok kormánypartí választó kapott fenyegető levelet, hogy házukat felgyújtják.

Elnök: De önönél csak mint magánembernél gyülekeztek.

Nikolits: Igen, mint házizagdanál.

Elnök: Azt is állítják, hogy az ön házánál több hordó sört csapra vertek s hogy többen le is részegedtek.

Nikolits: Sört ittak, de én részeg embert nem láttam. Délfelé a szerb templom előtt nagy tömeg ellenzéki polgár állott a szerb egyházközségi épület előtt a járdán.

Elnök: Nagyobb volt a tömeg, mint a milyen ott más ünnepeapokkor állni szokott?

Nikolits: Ötször akkora. Én kivezényeltem két rendőrt, hogy csináljanak rendet s tegyék szabaddá a közlekedést, mert erre kellett a szabadelpvű pártnak a programbeszédre felvonulni.

Elnök: Ki volt a felvonulás rendezője?

Nikolits: Egy rendező bizottság, melynek tagjait azonban emlékezetből nem tudom felsorolni.

Elnök: En azt hiszem, ön volt a rendező?

Nikolits: En a kirendelés folytán a szabadelpvű párttal mentem volna, de mint rendőrkapitány, hogy a rendet fentartsam.

Elnök: Azt gondolom, hogy önnek, mint tisztviselőnek, nem lett volna feltétlenül szükséges ilyen körmenetben résztvenni.

Nikolits: Mint kirendelt rendőri közegnek kötelességemben állott . . . a két rendőr nem boldogult a tömeggel, akkor a városházára küldtem, hogy jöjjen el az őrmester és több rendőr, a kik erre házamhoz el is jöttek.

Elnök: Milyen hatásköre van a városi őrmesternek?

Nikolits: Vezeti a rendőrségi szolgálatot.

Elnök: Hogy szólott az ön utasítása?

Nikolits: Oszlassa szét a tömeget s csináljon utat.

Elnök: Mért oszlassa fel, hiszen nincs nálunk ostromállapot.

Nikolits: A rendőrök nem boldogultak, mert a hogy a járda egyik részéről letereltek a tömeget, az a másik pillanatban ismét fenn volt a járdán. Látván, hogy a tömeg a rendőröknek nem fogad szót, magam mentem s felszólítottam a népet, hogy menjen le a járdáról. A járdán álló Eremits elé érve, ismétlem felszólítástomat a tömeghez, mire Eremits oda kiáltott a népnek: „ne menjetek le”.

Elnök: Hol állott Eremits?

Nikolits: A járdán, dr. Molnár Gyulával és Lallose-vits Jakabbal. Eremitsig a tömeg le ment a járdáról, de Eremitsen túl nem, láttam tehát, hogy a nép Eremits szavainak hatása alatt nem engedelmeskedik.

Elnök: Kihez intézte Eremits a fentebbi szavakat?

Nikolits: A néphez, a mely mikor ezt meghallotta, ott is felment a járdára, a honnan én az előtt letereltem. Erre mondtam Eremitsnek: „kövessen az ur”.

Elnök: Hová akarta ön Eremitsot vezetni?

Nikolits: A városházára, a szobámba, hogy ártalmatlanná tegyem s hogyha a kormánypartí választók elvonulnának, szabadon eresszem.

Elnök: Mit mondott Eremits önnek fentebbi szavai után?

Nikolits: Azt, hogy nem megyek s velem polemizált. Erre azt mondtam a rendőröknek: „ezt az urat kísérjék be”, — a mi meg is történt. Ezután Radulovits szintén igaztó kifejezésekkel szólott a néphez, mire az a rendőrséget botokkal megtámadta.

Elnök: Hogy érti ezt?

Nikolits: Felemelték a botokat, mire a rendőrök kardot rántottak s erre a tömeg meghátrált. A kormánypartí választók ezután békésen felvonulván, azonnal intézkedtem, hogy Eremits, a kit a rendőrök tényleg a városházára kísértek s egy szobában őriztek, szabadlára helyeztessék.

Elnök: Kapott-e ilyen intézkedésre felsőbb intézkedést, vagy saját iniciatívájából cselekedett?

Nikolits: Az utóbbiból, hivatalos kötelességemből kifolyólag, mert minden rendőrkapitánynak feladata minden rendtelenségnek praeventiv uton elejét venni.

Elnök: Miért volt ez épen önnek a feladata?

Nikolits: Mert más rendőrkapitány ott nem volt.

Elnök: Ismerte ön Eremitsot azelőtt is?

Nikolits: Igen.

Elnök: Mért tartotta szükségesnek azonnal ily eszközöz folyamadni?

Nikolits: Mert a képviselőválasztási mozgalmak által amugy is felizgatott népet Eremits engedetlenségre esábitotta s ismerve az ő szenvedélyes és indulatos természetét, joggal azt következtethetem, hogyha a dolognak elejét nem veszem, sokkal nagyobb bajt fog provokálni.

Elnök: Önnek tehát az volt a célja, hogy a további igazgatásnak és rendezésnek elejét vegye, nem pedig az, hogy Eremitsot felelősségre vonja.

Polónyi védő tisztelettel megjegyzi, hogy a törvényszéknek nem feladata vádlott intencióit kutatni, hanem csak a tényeket megállapítani, ezekre pedig vádlott bőven megfelelt.

Elnök a tárgyalás vezetésére vonatkozó utasításokat senkitől el nem fogad.

Polónyi: Be volt-e jelentve a körmenet?

Nikolits: Igen!

Polónyi: Hivatalosan volt-e ön kiküldve s ki által?

Nikolits: A főkapitány által, ki a kormánypartí magyar választókat más uton vezette.

Polónyi: Volt-e ön és Eremits között magánérintkezésük kifolyó harag vagy gyűlölség?

Nikolits: Nem, legalább részemről nem. Eremits tölem azt vette rossz néven, hogy egy korcsmáltatási ügyben nem a kedve szerint döntöttem.

Polónyi: Kivel tudja azt bizonyítani, hogy Eremits szenvedélyes természetű?

Nikolits: Schlagger Gyula zombori polgármesterrel.

Polónyi: Kéri Schlagger Gyula kihallgatását, valamint annak is okiratszerű konstatalását, vajjon vádlottnak volt-e megbízatása a körmeneten való hivatalos részvételre?

Tgyész: Védő kérelméhez hozzájárul.
Szakáll Adorján: Ellenzi, mint nem a ténykérdésre vonatkozó dolgot.

Elnök (Eremitshez): Szenvedélyes ember ön?
Eremits: Angol flegmám ugyan nincs, de vérmérsékletem normális; Nikolits azonban sokkal inkább toszabb nálamnál.

Nikolits: Erélyesebb, de nem indulatosabb.
A törvényszék Schlagetter Gyula kihallgatását mellőzi, Valter Nándor főkapitány kihallgatását elrendeli azon körülmény kiderítésére, vajjon volt-e Nikolitsnak a körmeneten rendőrkapitányi minőségben való részvételre hivatalos megbízatása.

Ezután a tanúkihallgatás vette kezdetét.
Elnök (Molnár Gyula dr. tanuhoz): Teljesített-e ön ügyvédi funkciókat panaszos részére?

Molnár: Igen, a felelőzéseket én készítettem.
Elnök: Adja elő a tényállást.

Molnár: A szerb templom köré gyűlt ellenzéki polgárság tüntetőleg éltette dr. Drakulitsot, ellenagítációt akarván kifejezni a kormányparti választók felvételével szemben. Ez kellemetlenül hatott Nikolitsra, a ki rendőreivel a népet a járdáról leszorította. Midőn a kormánypart Nikolits házából kivonulni kezdett, az ellenzéki polgárok visszaszorítása még nagyobb mérvet öltött. E közben mondotta a járdán levő Eremits a népek: „ne menjetek tovább”. Erre Nikolits Eremits letartóztatván, odaszólt a rendőrökhez: „vigyétek”. Kérdőre vonván ezért a helyszínen Nikolitsot, azt felelte: „ne törődjék velem”. Erre elmentem a rendőrséghez, hol Eremits két rendőr őrizte: a jelenlevő Mrakovits kapitány által az esetre vonatkozólag jegyzőkönyvet kértem felvételni, mire Mrakovits felvilágosításért Nikolitshoz küldött.

Elnök: A rendőrök kardlappal terelték le a járdáról a népet?

Molnár: Igen, a kard hüvelyével.
Elnök: Ellenkezett-e Eremits a letartóztatáskor?

Molnár: Igen, de nem tette, csak szóval.
Elnök: Igaz-e, hogy a nép Eremits felhívása folytán ismét felment a járdára?

Molnár: Nem igaz!
Elnök: Szólt-e Nikolits felszólítása az uraknak is?

Molnár: Nem, hisz többször sőtál el előttünk s nekünk mit sem szólt.
Elnök: Vette-e ön izgatottságot észre a népen?

Molnár: Nem, a nép inkább mulatott azon s kedélyeskedett, hogy Nikolits házában olyan kevés a kormányparti választó.
Polónyi: Milyen hangon szólott Eremits a néphez?
Molnár: Szenvedélyesen.
Második tanu, *Radits Mladen* ingadozó és lényegtelen vallomást tesz.

Lalosevits Jakab: Nikolits házában Koczkar Zsigmond programbeszédje alkalmából kormányparti választók gyűltek össze, kiint pedig nagyszámu ellenzéki polgárság álldogált, kiket a rendőrök Nikolits felszólítására a járdáról letereltek. Eremits azonban a járdán maradt s azt kiáltotta a népek: „ne menjetek tovább”. Erre Nikolits Eremitshez jött s őt is felszólította, hogy távozzék a járdáról, mit Eremits megtenni nem akart, mire őt Nikolits letartóztatta s bekísértette. A nép kiakarta szabadítani Eremitsot a rendőrök kezei közül, mi azonban ebbeli szándékunkban csitításunk folytán megakadályoztuk. A hatósági eljárásnak így szabad folyása lön.

Délután.

Végvágyalás kezdetét vette 3 órakor.

Kirchknopf Mihály vallomása felolvasatott.
Ezután **Valter Nándor** zombori főkapitányt hallgatták ki.

Elnök: Emlékszik-e Koczkar január 10-iki programbeszédére. Történt-e ezen a napon a rend fenntartására soron kívüli hatósági intézkedés.

Valter: A választási mozgalmak megindulása óta a város magyar részének felügyeletére, a szerb rész felügyeletére Nikolitsra tartozott hivatalosan. A szóban forgó esetre, hogy különös intézkedés tételét-e a felsőbb hatóság részéről, azt nem tudom. Írásbeli meghagyást se én nem kaptam, se Nikolitsnak én nem adtam.

Polónyi: Kapott-e vádolt arról ez esetre speciális utasítást? Szétosztották-e a szerepeket előtte való nap?

Valter: Speciális utasításra nem emlékezem, lehet, hogy adtam, de a fenti megosztása a rend fenntartásának régi keleti és régi hivatalos megállapodás volt. Speciális megbízatásra különben bizákság sem volt, épen a most mondott általános megbízásnál fogva.

Polónyi: Kötelessége volt-e Nikolitsnak a körmenetben, külön megbízás nélkül is, hivatalos minőségben megjelenni?

Valter: Igen.
Adamkovits József rendőrmester: Eremits ellene fegyelmi panaszt emelt. Ebben az ügyben marasztalva nem lett. Mert becsületértés vétsége látszott fenforogni, a járásbírószághoz tetetett át az ügy és eddig véglegesen nincsen. — Utasítást kapott Nikolitsól, hogy a kérdéses napon és helyen a járdát szabadba tegye. Az ő parancsának a nép nem engedelmesskedett, mert Eremits már akkor is szembe állt vele. Többek közt azt is mondta, hogy „menjen maga szemtelen ember, mit keres itt!”

O a városbazaról rendőroket hozott s találkozott a már oda jött Nikolitsal. Eremits azt kiabálta, hogy „ne menjetek le” és ezt Nikolits előtt is ismételte. Erre aztan Nikolits azt mondta, hogy „törvény nevében kövessen!” De Eremits nem akarta őt követni, sőt szembeállt vele. Nikolits erre elrendelte bevezetését. Karanfogva vezették őt a kapitányság előszobájába. Odabent kivont karddal nem állt mellette senki. O Eremitsot nem sértette, de amazok reá kiabáltak „obesenyáci, lopóvi.” Az ügyész kérdéseire kijelenti, hogy szükség volt a letartóztatásra, mert különben nagyobb zavar keletkezett volna.
Szentgyörgyi Antal rendőr. Az előbb kiküldött rendőroketek segítségére küldetett ő is. Kedélyes hangon adja elő azt, amit előbbi tanu is vallott. Szerinte Eremits előbb szabadkozott, de „azután már ment ő szépen.”
Ügyész: A nép fenyegető állást foglalt a rendőrség ellen?

Tanu: Igen, akkor, amikor Eremitsot kísérték. Előadja még, hogy Eremits plajbászt kért, mikor a rendőroket látta és feljűk kiáltotta, hogy „az I—teket, majd megmutatom én!”

Horváth Márton rendőr: Előre hallotta már, hogy a csoportosuló tömeg leköppéssel fenyegette a rendőrséget is, meg a programbeszédre készülöket is. Ugy adja elő az esetet, mint az előzők.

Polónyi: Igaz-e, hogy maguk kardot rántottak?

Horváth: Igen, mert a bekíséréskor a nép botokkal nekünk rohant.

Polónyi szembesíteni kívánja a két utóbbi tanut, mert egyik szerint már előző nap tudott a rendőrség arról, hogy az ellenek fenyegetődzött, a másik szerint csak a programbeszéd napján. A törvényszék nem ad helyt az előterjesztésnek, de külön-külön megkérdi ezt a tanuktól.
József György hajdu (az időben rendőr volt): Hallotta, hogy Nikolits a letartóztatás előtt azt is mondotta Eremitsnek, hogy „ne izgassa a népet”.

Lukits Fülöp rendőr szerint Eremits bottal a kezében, hadonázva kiabálta, hogy „Ne menjetek le!” A között egynehányan a kezében kavicsot avagy botot is látott, a mikor Eremitsot letartóztatták. Kénytelenek voltak kardot rántani.

Az elhunyt Radulovits Koszta vallomását akarja az elnök felolvasatni. Polónyi kijelenti, hogy Radulovits szintén vádolt volt és így ellenzi vallomásának felolvasatását és halál általi hitcsesítettését. E tekintetben határozatot kér. A törvényszék elrendeli a felolvasást, mert Radulovits ellen az eljárás időközben megszüntetett.

Cselyuska Ádám molnár az utolsó tanu szerint a rendőroket a népet a járdáról leszorították, mire Eremits mondotta, hogy ne menjenek le, Nikolits erre valamit mondott magyarul a rendőroketnek; de hogy mit, azt nem tudja, mert nem ért magyarul. Nem emlékszik, vajjon Er—t kivont karddal kísérték-e a rendőroket. (Konstatálják, hogy a vizsgálóbíró előtt azt vallotta, hogy kard nélkül kísérték be.)

A tanuvallomások sora ezzel véget ért és vádoltat illette az észrevételébe joga.

Dr. Nikolits György a magánpanaszos tanuira észrevételképp megjegyzi, hogy azokból a pártszenvédely beszélt; ők maguk is ott álltak és ők maguk is megtagadták akkoriban az engedelmisséget; tehát részrehajlatlanok nem lehettek.

Ezek után a tiszti ügyész szólal föl és kijelenti, hogy a dr. Molnár Gyula, Rádits, Cselyuska stb. tanuk vallomására nem helyez nagy súlyt, mert ezek se mondtak többet, mint a többi tanuk, csupán részletesebben adták elő az ügyet. Ellenzi ezeknek meghiteltetését azért, mert érdekelték; ugyszintén ellenzi Eremitsnek a meghiteltetését is, mert — saját vallomása szerint is — 1886. óta ellenséges viszonyban van Nikolits-csal és így a vallomása szintén megbízhatlan.

Szakáll szerint a kifogásolt tanuk és a többi tanu vallomása között lényeges különbségek vannak. Kéri tehát dr. Molnár Gyula és társai tanuknak megeskettetését. Ellenzi egyben a rendőrtanuk megeskettetését, mert ezek vádoltak szemben fűgő viszonyban vannak; de kéri vallomására megeskettetését Eremitsot.

Polónyi: A mi judicaturánkban a magánpanaszos soha tanuak nem tekinthető és így meg sem eskettethető, csak akkor, amikor kárigények vannak, akkor is a kárra vonatkozólag; de magánpanaszosok kára nem volt és költséget nem számított. De nem beszéjható esküre azért sem, mert vádoltall ellenséges viszonyban állott. És itt kemény hangon veti szemébe magánvállónak, hogy intelligens ember létre maga ismerte be, miszerint csupán azért viseltetik ellenséges indulattal dr. Nikolits-csal szemben, mert ez egy ízben, 1886-ban, az ő bérlőjének egy kérvényét — mint rendőrkapitány, tehát mint tisztviselő — elutasította. Tehát mert az lelkiismerete szerint teljesíti hivatalos kötelességét és mert Eremitsnek nem tetszett a határozata, azért haragudott meg. De sajátságosnak tartja azt is, hogy nem csak dr. Molnárt és társait, hanem még magát a vádolt is esküre kívánja bocsájtatni a magánválló képviselője, mig ellenzi azt, hogy a rendőrtanuk kihallgatassanak. Igen meleg hangon védi itt a rendőrség reputációját; végül kijelenti, hogy dr. Molnár Gyula esküre bocsájtatása ellen kifogást emelhetne, mert hiszen ez Eremitsnek ügyvédje volt, de nem teszi; bocsájtassék ő is, és társai is esküre. Csupán Eremitsnek megeskettetését ellenzi.

A Szakáll észrevételei és végül Polónyi szavai után a törvényszék visszavonult tanácskozásra, melynek megtörténte után kihirdette a határozatot, mely szerint a törvényszék az összes tanuk meghiteltetését elrendeli, ellenben Eremits Bogolyub magánválló meghiteltetését mellőzi.

Miután még a városi közbiztonsági szabályrendeletnek 33. §-át, ugy Nikolits György vagyoni és erkölcsi bizonyítványát felolvasták, az elnök felhívta a kir. ügyészt vádindítványának előterjesztésére.

Kardos Kálmán kir. ügyész remek koncepcióju beszédet mondott. Kiváló jogi érzékkel fejtette ki, hogy mi az a „személyes szabadság megsértése” s egyuttal kimutatta, hogy ennek a kriteriumát a jelen esetben megállapítani nem lehet. Bár tiszteli a kuria nézetét, ő a végvágyalás után sem tartja indokoltnak azt, hogy vádat emeljen s ezért vádolt felmentését indítványozza.

Szakáll Adorján, magánpanaszos képviselője szintén jól átgondolt beszédben a kir. ügyészszel ellenkezőleg azt vitatja, hogy igen is Nikolits elkövette a btk. 193. §-ba ütköző vétséget. Kéri vádoltat ebben büntésnek kimondani s ellene a törvény teljes szigorát alkalmazni.

Általános érdeklődés és feszült figyelem között szólalt fel ezután Nikolits védője, **Polónyi Géza** s egy óránál tovább tartó remek beszédben kelt képviselők igaz ügyének védelmére. Sajnáljuk, hogy térszűke s az idő rövidsége miatt ezt a nagyérdékű beszédet, valamint az ügyész és magánpanaszos képviselőjének beszédeit sem közölhetjük. Jövő számunkban közölni fogjuk a beszédek részletes kivonatát.

A kir. törvényszék az ítéletet este 1/2 óra körül hirdette meg, amely ítélet szerint **Nikolits György az ellene emelt vád és annak törvényes következményei alól felmentetett.**

Az ítélet ellen magánpanaszos és képviselője felelőzést jelentett be.

Ujdonságok.

Személyi hír. Schmausz Endre alispán Zákó Milán országgyűlési képviselő és Kohut Henrik kir. mérnök társaságában vasárnap délelőtt Titelle, illetve Zsablyára s árvíz sújtotta vidékére utazott. Az utazásnak célja az, hogy a pusztításról ismételtelen személyes tapasztalatokat szerezzenek s hogy Kohut kir. mérnök a megromlott törvényhatósági utakon eszközözendő javítások mérvét megállapíthassa. Ez alkalommal Schmausz Endre alispán s egyuttal árvíz károsultak között 3000 frtot fog kiosztani s egyuttal megteszi a kellő lépéseket a kormány által kilátásba helyezett inségkölcson felvétele iránt.

Személyi hír. Szedről vett értesítéseink szerint, Bernáth Géza, kir. itélőtábla elnök a ma reggeli vonattal a kir. törvényszék és a járásbírószék megvizsgálása céljából városunkba érkezett.

Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ft. Pavkovits György g. kel. diakonust a zombori áll. főgimnáziumhoz, az elhunyt Zsvikovits Döme helyébe, g. kel. hittanárnak nevezte ki.

Királyi kitüntetés. Öfelsége a király Pákozdy Béla, volt zombori, jelenleg aradi folyammérnöknek az idei árvíz alkalmával teljesített jeles és odaadó szolgáltatásainak elismeréséül a koronás arany-éremkeresztet adományozta.

Áthelyezés. Fröhlich Kornél zombori m. kir. posta- és táviráda s. ellenőr az újvidéki posta- és távirádhivatalhoz lett áthelyezve.

Hírek az érseki egyházmegyéből. Zsinati vizsgálatot tettek: Bálint György bezdáni káplán, Benedek Elek zentai hitoktató, Makay Gábor topolyai hitoktató-káplán.

Pályázat. Pályázat van hirdetve 7 joggyakornoki állásra a szegedi kir. itélőtábla területén.

Nyugalomba vonuló bíró. Bieliczky Kálmán zombori kir. járásbírószék albiró megromlott egészsége miatt nyugalomba vonul. Szó volt róla a törvényszéknel, hogy Bieliczky helyébe a saját kebeléből küld ki helyettesítésre egy albirót, azonban a törvényszék tanácsa vasárnap másként határozott s így a jogkereső közönség ismét egy bíró nélkülözött, a hol különben is tulságosan el vannak halmozva munkával az emberek.

Részvénytársasági közgyűlés. Bács-Bodrogh vármegye b. é. vasútának részvénytársasága ez évi rendes közgyűlését f. évi június hó 6-án tartja meg.

A zombori áll. főgimn. gör. kel. szerb tanuló f. hó 19-én (vasárnap) a szerb nagy-templomban az isteni tisztelet alatt karban énekeltek. A kart ft. Pavkovits György, főgimn. g. kel. hittanár szervezte, tanította és vezényelte. Az előadás szabotossága és a teljes összhang az ájtatos hiveknek rendkívül tetszett, a műértők meg kifogásolni valót aligha találtak. Általában a főgimn. ifjúsága ez iskolai évben kiváló buzgóságot fejtett ki ugy az egyházi- és műnek, mint a zene terén. Az ez évi szép siker szolgáljon a jövőben is a szépművészetek terén való továbbképzés rugójául. Az ifjúság jó utra lépett, a mikor tudatára ébredt, hogy valódi műveltségük csak akkor lesz, ha nemcsak értelmüket fejlesztik ismeretek szerzésével, hanem érzelmüket (kedélyüket) is művelik a szépművészetek ápolásával. Isten a művészetet gyógy- és erősítő italu adá az emberiségnek! Oáz az a nyomor tengerén!

Radulovits temetése. Radulovits Szilárd, volt városi tanácsnok holtteste folyó hó 18-án érkezett meg a déli vonattal. A tetemet az állomásról egyenesen a szerb temetőbe vitték, a hol óriási részvét mellett helyezték örök nyugalomra. A zombori nemzeti párt végrehajtó bizottsága külön gyászjelentést adott ki s koszorút is helyezett a ravatalra.

Az árvíz károsultak érdekében. Schmausz Endre alispán a bácsmezei árvíz károsultak javára a következő felhívásban hívta fel a vármegye törvényhatóságának tagjait adakozásra. „Igen tisztelt törvényhatósági bizottsági tag ur! Más uton is bizonyára értesült t. Uraságod azon iszonyu pusztításokról, melyeket a Tisza folyam abnori mális áradása folytán a tiszadunai töltés fenntartás-társulat I. öblözeti töltésének beszakadása következtében a folyó évi ápril hó 15-én részben víz alá került Zsablya községének és az ugyanazon hó 19-én ugyanezen társulat III. öblözeti töltésének bekövetkezett beszakadása folytán víz alá került Mosorin és Vilova és részben Titel községnek szegény lakossága elszenvédni volt kénytelen. Az eddigi hivatalos adatok szerint, a határbeli földek és a melléképületektől teljesen eltekintve, Zsablyán 163 lakház került víz alá és ezekből 82 dült össze, Mosorinban 131 lakház került víz alá és ezekből 94 dült össze, Vilován 164 lakház került víz alá és ezekből 89 dült össze, végül Titelen 24 lakház került víz alá és ezekből 11 dült össze, sőt fájdalom, már kétségtelen bizonyossággal van megállapítva, hogy a legkétségbeesettebb, ugyszólván emberfeletti védekezés dacára ezen négy községben háromszáz család maradt hajlék és élelem nélkül és ezen állapotban az emberszeretett könyörületeségétől várja megmentését. Sokszor és sok alkalommal tapasztaltam vármegyénk közönségének lélekemelő áldozatkészségét és így nem habozhatom külön azokhoz fordulni, kik vármegyénk ügyeinek vezetésére első sorban hivatvák és kikeről bizton tudom, hogy vármegyénk fedél és kenyér nélkül maradt azon lakosságát, mely alig két évtizede vált polgár- és lakostársunkká és mely önhibáján kívül a bős elem áldozatává lett, elbagnyi és megengedni nem fogják, hogy a mieink közül csak egy is ezen a réven hajléktalan maradjon, éhezzen, vagy koldusbotra jusson. Ezen tudatban azon sürgős kérelemmel fordulok t. Uraságodhoz, hogy vármegyénk árvíz károsultjai nyomorán a viszonyokhoz mért pénzbeli adományaj segítségi és az ebbeli adományt a cél biztosítása érdekében lehetőleg mielőbb közvetlenül hozzám juttatni kegyeskedjék. Zomborban, 1895. évi május hó 14-én. Schmausz Endre s. k., alispán.”

Gyászhir. Mint részvétellel értesülnék, Halm Emil, volt madarasi jegyző neje szül. Radány Blanka, Radány Péter törvényszéki bíró nővére vasárnap reggelre meghalt. A haláleset városunkban és szerte a vidéken általános és mély részvétet keltett.

Adakozás az árvíz károsultak javára. Az ó szivaci határtárgosítás ügyében a napokban történt meg a határbejárás. A határbejárás bizottság tagjai az egész napi kocsikázás fáradaimat kipihelve, kedélyes lakomára gyűltek össze. A lakoma alatt a leghumánusabb érzelműt vezéreltetve, a bizottsági tagok maguk között gyűjtést eszközöltek a bácsmezei árvíz károsultak javára. A gyűjtésnek igen szép eredménye volt. Összesen 35

frt gyűl...
járás...
Mi az...
kozta...
Imre a...
kulai...
gabrio...
kir. Pop...
fir. mo...
Dr. Kr...
viselő...
Papp...
frt, Va...
László...
összes...
pedán...
E...
dr. Ke...
törvé...
miatt...
bajai...
itelte...
V...
ban...
sem...
szinte...
H...
számt...
időz...
Temet...
honvé...
ravatal...
F...
A zom...
május...
250 fr...
gymnáz...
fel. A...
Gyula...
Emil...
dr. Alf...
Malesev...
Mária...
Helen...
frt, Ko...
Jerasz...
Zsigmon...
1 frt, P...
1 frt, K...
frt, Gy...
50 kr...
adako...
dr. Kol...
Miklós...
kisszo...
viseny...
hangve...
szerb...
megje...
a főgy...
e hó...
polgár...
M...
kör...
fényes...
tesznek...
és határ...
tukat...
kiséri...
a jegy...
E...
eljegye...
verbas...
T...
tanító...
gyűlés...
1. Elnök...
(vegytan...
tartja...
paedag...
kör. 4...
tására...
tartja...
sági je...
K...
szabad...
miseri...
képvis...
bizotts...
napján...
3 órat...
vonat...
1-50 nap...
venka...
részek...
képvise...
A...
bérlete...
városna...
árverés...
Nimród...
ügyet...
dor, Fer...
urakb...
kezdte...
frt. O...
igy a...
esetre...
K...
város...
ujjonna...
nem...
üzlete...
foglal...
XLIV...
számita...
tetetik...
és ugy...
kir. pén...
Is...
község...
iskoláj...
minden...

frt gyűlt össze, amely összeget Hauke Imre apatini járási főszolgabíró lapunk szerkesztőségéhez beküldött. Mi az összeget már rendeltetési helyére juttattuk. Adakoztak: Császár Péter topolyai főszolgabíró 1 frt. Hauke Imre apatini főszolgabíró 1 frt. Dr. Széchenyi Tamás kulai főszolgabíró 2 frt. Tárcazy Dezső zombori főszolgabíró 1 frt. Zsupanszki Lyubomir ó-szivaei jegyző 2 frt. Poppovits Sándor földbirtokos 1 frt. Kobut Henrik kir. mérnök 5 frt. Fernbach János földbirtokos 6 frt. Dr. Krónits István zombori ügyvéd, a tagosítók képviselője 10 frt. Dalmay Pál kincstári allgysz 1 frt. Papp László ujvidéki mérnök mint működő mérnök 1 frt. Vajda János Ferenc csatornai mérnök 1 frt. Butor László működő segédmérnök 1 frt, a cigányok 2 frt, összesen 35 frt. — A humanus érzésű urak tette méltó példátul szolgálhat.

Elítelt ügyvéd. A szabadkai kir. törvényszék dr. Kemény Zsigmond bajai ügyvéd és társai felett ílt törvényt a mult héten. A vádlottak közokirathamisítás miatt kerültek a vádlottak padjára. Dr. Kemény Zsigmond bajai ügyvédet a törvényszék két év felfüggetlen börtönnre ítélte. A társai szintén el lettek itélve.

Vásár. Vasárnap és hétfőn vásár volt Zomborban. A vásár elég élénk volt, de természetesen most sem mult el eső nélkül, a mivel a zombori vásárok már szinte hagyományoszerűleg egybe vannak kötve.

Halálozás. Horváth József honvédelmi miniszteri számtiszt, a ki szabadságon szülőhelyén, Ns-Militiessen időzött, vasárnap reggel életének 30. évében elhunyt. Temetése hétfőn d. u. nagy részvétellel ment végbe. A honvédelmi miniszteriumból tisztarsai koszorút küldöttek ravatalára.

Felülfizetések és köszönetnyilvánítás. A zombori állami főgymnázium ifjusága által folyó évi május hó 11-én rendezett bangverseny tiszta jövedelme 250 frt 68 kr; ezen összeg két egyenlő részben a gymnáziumi segítő-egyesület és zenekar közt osztott fel. A kegyesszívű felülfizetők a következők: Vározy Gyula kanonok 5 frt, Maximovits Szilárd 5 frt, Frey Emil 5 frt, Schmausz Endre 2 frt, Zákó Milán 2 frt, dr. Alföldy Gedeon 2 frt, Gerevics Gusztáv 2 frt, Malesevits Miklós 2 frt, Rodt Lajos 2 frt, Palanacska Mária 2 frt, Kollár József 1 frt 50 kr, Dungserszky Helén 1 frt, Poppovits Julka 1 frt, Zsvánovits Berta 1 frt, Krónits Éva 1 frt, Poppovits Istváné 1 frt, özv. Jeraszovitsné 1 frt, dr. Pataj Sándor 1 frt, Koczár Zsigmond 1 frt, Földváry Mór 1 frt, dr. Alföldy Arpád 1 frt, Poppovits Dusan 1 frt, Kupuszarevits Lyubomir 1 frt, Karakásevits Milivoj 1 frt, dr. Duchon János 1 frt, Györfi N. 1 frt, Wanke Jenő 70 kr, Schön Adolfné 50 kr, Jankovits Dusan 50 kr. — Fogadják a nagylelkű adakozók, ugyisintén az igen tisztelt hölgyek, névszerint: dr. Kollár Viktorné, Maximovits Szilárdné és Malesevits Miklós nérnők; Raisz Ilonka és Szabácsy Anna kisasszonyok, valamint dr. Horváth Ákos ur a bangversenyben való szives közreműködésükért, melylyel a bangverseny művészi színvonalra emelték, továbbá a szerb egyházi dalárda a pódium átengedéseért, végül a megjelent nagy és szives közönség a szives érdeklődésért a főgymnázium igazgatóság hálás köszönetét.

Esküvő. Gruda Pál, kiadóhivatalunk főgépistere e hó 18-án vezette oltárhoz Dampfinger Antal, helybeli polgártársunk leányát, Janka kisasszonyt.

Műkedvelői előadás. A zombori Tóth Kálmán-kör által holnap rendezendő műkedvelői előadás igen fényes sikerflnek ígérkezik. Az eddigi próbák mind arról tesznek tanúságot, hogy a szereplők kiváló igyekezettel és határozott művészi érzéssel oldják majd meg feladatukat az előadáson. A közönség élénk érdeklődéssel kíséri az előadást, a minek fényes bizonyítéka, hogy jég már alig kapható.

Eljegyzés. Sajó Sándor új verbázi gym. tanár eljegyezte Delhaes Luiza kisasszonyt, Delhaes R. új-verbázi takarékpénztári igazgató leányát.

Tanítói köri közgyűlés. A zentai járás tanítói köre folyó hó 23-án tartja rendes tavaszi közgyűlését Zentán. A közgyűlés tárgysorozata a következő: 1. Elnöki jelentés. 2. Gyakorlati tanítás a természettan (vegytan) köréből, az V. és VI. osztály tananyagából, tartja: Novoszel János. 3. Az isk. évszóró tinnepélyek paedagógiai és társadalmi méltatása, kidolgozta a járáskör. 4. „Prolog“ a budapesti tanítói kaszinó megnyitására. Irta és felolvassa Móra István. 5. Szakreferáda, tartja: Forray Ferenc. 6. Pénztári állapotról szóló bizottsági jelentés. 7. Indítványok.

Képviselőválasztók névjegyzéke. Zombor szabad királyi város tanácsa részéről közhírré tétetik, miszerint az 1896. évre érvényes birandó országgyűlési képviselőválasztói névjegyzék egybeállítására kiküldött bizottság 1895. évi május hó 27., 28., 29., 30. és 31. napján a városbába kis tanácstermében mindenkor d. u. 3 órától 6-ig eszközöndi a névjegyzék egybeállítására vonatkozó munkálatokat és pedig a következő sorrendben: 1-ső nap Belváros, 2-ik nap Felsőváros, 3-ik nap Cservenka, 4-ik nap Bánát és 5-ik nap Szelenese városrészeknek 1896. évre érvényes birandó országgyűlési képviselőválasztói névjegyzéke fog elkészíttetni.

A vadászati jog bérlete. A vadászati jog bérlete eddig évi 1416 frtot hozott Zombor szab. kir. városnak. Most — lejárván a régi bérlet — ismét új árverés tartatott s a kikültési ár a régi bérösszeg volt. Nimródjaink egymásközt már előre megbeszéltek a bérlet ügyét, úgy hogy az árverésen csupán dr. Falcione Nándor, Fernbach Antal, Vározy László és dr. Zákó István urakból álló csoport és Falcione Gusztáv árvereltek: kezdték 200 frton és nagynehezen emelkedtek 495—500 frtig. Ötszáz frtot az előbb említett társaság ajánlott s így a vadászati jog újabb 6 évre öket illeti. Mindenesetre gyöngye eredmény az előbbi évekéhez képest.

III. oszt. kereseti adó. Zombor szab. kir. város tanácsa részéről közhírré tétetik, miszerint az ujonnan keletkezett és az adókövető bizottság által addig nem tárgyalott III-ad oszt. kereseti adó alá tartozó üzletekre vonatkozó adóztatási javaslatokat magában foglaló III-ad oszt. kereseti adó lajstrom az 1883. évi XLIV. t. c. 18. §-a alapján f. évi május hó 18-tól számítottól 8 uapon át a városi adóhivatalnál közszemlére tétetik. A fenti határidő alatt az bárki által is betekinthező és ugyan azon idő alatt a netáni észrevételek a zombori kir. pénzügyigazgatóságnál nyújthatók be.

Iskolaépítés Zentán. A zentai izraelita hitközség egyhangulag elhatározta, hogy négy osztályú iskolájának elhelyezésére egy, a modern kor igényeinek mindenben megfelelő új iskolaépületet fog emeltetni.

Hirtelen halál. Rezsnyai Róbert, nyugalmazott vármegyei írnök, Rezsnyai János köz- és váltó ügyvéd fia, életének 41. évében tegnap d. e. 10 és 11 óra között hirtelen meghalt. Rezsnyai, aki már huzamosabb idő óta idegfabban szenvedett, a délelőtt folyamán valami ügyben az árvaszéknél járt; 11 előtt eltávozott a megye palotájából, alig ért azonban ki a kapun, hirtelen összeesett. A megyeház kapujában álló legények rögtön bevitték a megyeházába s látván, hogy életjelt alig ad magáról, orvosért szaladtak. Dr. Danninger Ádám csakhamar meg is érkezett, de Rezsnyai Róbert ekkor már élettelenül terült el. Dr. Danninger aether-injectiót is alkalmazott, de hasztalanul. Rezsnyait szívészűhűtés érte.

Megégett gyermek. Borzasztó szerencsétlenség áldozata lett Kemény Antal ó-becsei lakosnak alig öt éves leánykája. Kemény Antalnak a felesége kenyér sütéssel foglalkozott és kedden korán reggel urával együtt kivitték a piacra a kenyeret, a kis Veronikát pedig, a ki még eltávozásukkor aludt, otthon hagyták s szokásos módon a konyha ajtót reá zárták. Alig távoztak el a szülők, a kis leány felébredt; de hozzá lévén szokva az ily bezáráshoz, felkelt és játszadozott. E közben rátalált a patkán heverő gyufára és gyújtogatni kezdte. Véletlenül tüzet fogott a kis ruhája, amde nem veszte el leleljenlétét, kifutott a konyhába és ott egy kis bűgrével kezdte locsolni magát, de a tűz csak terjedt. Jajveszékeltére a szomszéd leány figyelmessé lett és oda sietett. Rémülve látta a szerencsétlen égő kis leányt, a ki még meg tudta mondani, hogy az istállóba szokták szülei helyezni a kulcsot. A zajra odaérkezett szomszédok behatoltak a konyhába, de már oly későn, hogy a kis leány csupa égési sebekkel volt rakva. Az értesített szülők már csak baldokló leánykájuk mellé érkezhettek. A szerencsétlen leányt anyját, ki nem régt vesztett el egymásután hét gyermeket, az eset nagyon megrendítette, úgy hogy fekvő beteg lett. A kis Veronika temetése csütörtökön volt.

Esküvő. Spitzer Izidor, Spitzer Salamon apatini tekintélyes kereskedő, községi virilista fia folyó hó 12-én oltárhoz vezette Hódmezővásárhelyen Steiner József L. hódmezővásárhelyi gőzmalom- és gőzfűrésztulajdonos leányát, Flóra kisasszonyt.

Különös tüzeset. Egy zentai kereskedő inasa a napokban nagy igyekezettel húzott egy alaposan megvakított kézikocsit a tóparti utcán végig, amikor egy kocsis hajtott vele szemközt. A kocsis vigyázatlansága vagy az inas késedelmezése következtében történt-e, nem tudhatni, a két jármű összeakadt és a kézikocsi felborult. A kis kocsin pedig egy nagyobb fajta petrolleummal telt korsó is lévő, az természetesen összetört és a petrolleum szerte-folyt. Az utcán játszó gyerekek siettek a vész helyére és nagy gyönyörűséggel merítették föl a tócsákban álló értékes folyadékot. Egy nagyobb fiú azonban, hogy elrontsa a többiek multságát, valahonét gyufát kerített elő és a kocsiuton szétfolyó petrolleumot meggyújtotta. A láng pár pillanat alatt házmagasnyira lobogott fel és hogy nagyobb veszély nem történt, csak a gyermekek sikoltozására kirohanó embereknek köszönhető, kik hirtelen porral, homokkal, földdel siettek elfojtani a veszélyes tüzet. A vizsgálat a vigyázatlan kocsis és gyújtogató gyermek ellen megindítatott.

Munkáslázongás Szabadkán. Szabadkán is lázongtak a munkások valami lelketlen igazgató bújogatása folytán. Szerdán ugyanis a munkások több csoportban felvonultak a városbába elé és hangosan követelték, hogy emeljék föl a napszámot. — Erős rendőri felügyelet tartotta féken a gyülekezőket és lármájukat, akik másnap reggel ismét elállták a városbázeli térséget és tovább zajongtak. De ekkor már jóval megszapordott a számuk. Voltak vagy 2—300-an és valamennyi ásóval és kapával volt fölfegyverkezve. Hangosan kiabáltak újólag, hogy napszámukat emeljék fel 1 frtra, mert különben lerombolják a városbázeli utcát. A lázongás különben minden vérontás nélkül folyt le s a munkások jelenleg nyugodtan dolgoznak tovább.

Újtások a csendőrség ruházatán. A magyar királyi csendőrség ruházatán, a királyi rendeletéből a következő újításokat rendszeresítik: A törzstiszti dolmányujjakra olyan paszomány- és sujtás-díszítést tesznek, aminő a honvéd törzstisztek attilain van. A törzs- és főtiszti kalapon a mostani cimere helyett a honvédszártsztek eskakőin rendszeresített cimere lesz. A jelenlegi tiszti forgópisztoly helyett lovassági forgópisztolyt kapnak. A számvívó tisztek kalapjukra olyan cimert kapnak, mint a huszártiszteké, a dolmányra, zubbonyra és köpenyre pedig világoskék hajtóka és szegélyezés jön. A pantalló szintén világoskék szegélyű lesz. A legénységi kalapoknak olyan cimere lesz, mint a honvédszár legénységi csakón. A járőrvetők megkülönböztetésül jelvényt kapnak, amely a magyar koronát ábrázolja.

Tüzeset. A mult héten Adán tűz volt. Varga Mihály esküdt háza gyult ki. Mire a tűzoltók oda értek, a házat már megmenteni nem lehetett, mert a nád a szárazság folytán egészen tűzben állott. Egy fél óra alatt teljesen le is égett s igen nagy szerencse az, hogy szélesend volt és így a tűz tovább nem terjedt. Varga Mihálnak ez már a második szerencsétlensége; s tavaly ugyanis a gabonája égett meg a gőcséplőtől a szerűn. Most csak az a szerencseje, hogy a ház biztosítva volt.

Vadászati jog bérbeadása. A monostorszeghi vadászterületnek árverés utján való kiadása június hó 23-án fog megejtetni. A lóháton való agarászás — a feltételek szerint — nem lesz megengedve.

Gondatlan anya. Nagy Czírok Sándorné bajai lakosnő f. hó 14-én d. u. 4 és 5 óra között az udvarán volt égő katlan mellett egyedül hagyta Mária nevű 8 éves leányát, kinek ruhája tüzet fogott és ki a kapott égési sebekbe 15-én reggelre bele is halt. A bajai kir. járásbírósg gondatlanság által elkövetett emberölés miatt az anya ellen a vizsgálatot folyamatos tette.

Tűz. Folyó hó 15-én tűzi lárma zavarta meg a monostorszeghiakat. Birovits József udvarában álló nádfedeles őt gyuladt ki s attól a szomszéd ház is lángot fogott. De mégis sikerült a tűz továbbterjedését megakadályozni. A tüzet a magukra hagyott gyermekek okozhatták.

Eljegyzés. Göblös Ignác, moboli római kath. tanító eljegyezte Tóth Andor, moboli vendéglős leányát, Jolánka kisasszonyt.

Édes feleség és asszonyom. Ha szerelemből nőszülnek, akkor így szólítják egymást a házasságok: „Édes kedvesem.“ Ha kényelemből történt a házasság, akkor: „Uram, asszonyom“ járja. Ha csak úgy összebóronáltak öket: „Férjem, feleségem“ a címzés. Az „édes“ szereti a férjét, az „asszonyom“ kiméli az „urat“, a „feleség“ türi. Az „édes“ a férj barátjainak „asszonyom“, a világ számára „feleség“. A beteg férjét az „édes“ ápolja, az „asszonyom“ megiatogatja, a „feleség“ tudakozódik állapotára felől. Az „édes“ sel a férj sétálni megy, az „uram“ koczikázik az „asszonyom“-mal, a férj a „feleség“-gel csak nagyobb kirándulásokat szokott tenni. Az „édes“ megosztja a bánatunkat, az „asszonyom“ csak erszenyűnket felezi meg, a „feleség“ az adósságot csinálja, versenyezve velünk. Ha meghal a férj, az „édes“ megsiratja, az „asszonyom“ panaszkodik, a „feleség“ gyszarubát ölt — mert jól áll neki!

A kutba fult. Koch Vince rémi lakosnak három éves Vince nevű kis fia a mult héten a falu végén dolgozó teglaverők között játszadozott. Jatekközben a kuthoz vetődött s abba belezuhant; mire észrevettek már csak hulláját huzbatták ki a kutból.

Hasított körmű állatoknak Zombor és Ujvidékről Alsó-Ausztriába való bevitelének ismét szabad. Az alsó-ausztriai es. kir. helytartóság f. évi május hó 9-én 43130. sz. a. kelt értesítése szerint a hasított körmű állatoknak Bács-Bodrogh vármegye, nemkülönbön Zombor és Ujvidék városok területéről Alsó-Ausztriába való bevitelére az általános állategészségügyi szabályok mellett ismét szabad, ellenben a Szabadka város és Tolna vármegye ellen kiadott forgalmi korlátozás egyelőre még érvényben marad.

Művészet és irodalom.

Az Athenaeum Képes Irodalomtörténetéből megjelent a 32-ik füzet, gazdag tartalommal és sok szíves illusztrációval. Az első cikkben a vállalat főszerkesztője: Beüthy Zsolt folytatja Arany Jánosról írt tanulmányát, mely egyfelől a nagy költő egyéniségének és költészetének mélyreható boncolása, találó jellemzése, másfelől a dolgozat szerkezete s nyelve tekintetében egyike a szerző legkittünőbb essayinek. A füzet 2-ik cikkében Rákosi Jenő a 40-es évek drámairodalmáról, ezuttal részletesen Szigligetiről, Czakórol és Teleki Lászlórol ír, azzal az eredeti felfogással, szellemes előadással, mely Rákosi minden dolgozatát jellemzi. A három ives vaskos füzetben nem kevesebb mint 21 illusztráció van: három külön melléklettel, a többi a szövegben: u. m. Aranyak Petőfi és Barabás által rajzolt képei, Aranyé, Szigligeti, Czako, Teleki arcképei, Arany mell- és ércszobrai, a színlap, melyen mint színész szerepel, annak a Toldi-példánynak cimlappja, melyből remek trilógiájának tárgyát vette, egy angol levele (Petőfihez), nagykőrösi lakóháza, a Nagyvidéki cigányok cimképe, a szalontai Arany-szoba és siremléke, Szigligeti Két pisztolyának cimképe, pár sornyi kézirat a „Fenn az ernyőből“ és siremléke; külön a nemzeti színház első előadásának színlapja (színynyomatban), továbbá Kemény Zsigmondnak és Petőfiének kéziratából hasonmások. Valóban e nagyfontosságú vállalat dicséretére elég tartalmának és illusztrációinak felsorolása; ez nemcsak gazdagságát, hanem a szerkesztők ízlését s a kiadó-társulat áldozatkészségét is mindennél jobban dicséri. A vállalat befejezéseig már csak néhány füzet van hátra. Kapható minden hazai könyvkereskedésben füzetenkint 40 krért.

CSARNOK.

Melanie emlékkönyvébe.

*Hogya sötét lángszemeket
Tennék föl az égbe...
És az isten a ragyogó
Csillagokat adná le a
Lángszemek helyébe:*

*A férfiszív csillagoktól
Nem lobbanna lángra,
De a sötét lángszemeketől
Meggyálna, porrá égve
Az isten világa!...*

Iffj. Hartmann János.

Száz év előtt Budán.

1795-ik évi május 20-ik napján reggeli 6 órakor volt kitűzve az elítélteknek kivégeztetése, a végrehajtás Pest vármegye törvényhatóságára volt bízva, mely erre Szabó János szolgabírótl küldötte ki.

Ugyanakkor a katonai parancsnokság rendkívüli előkészületeket rendelt, az ágyuk égő kőbuccal és a sorkatonaság éles töltésekkel láttattak el, utóbbi sorfakat képezett a bécsi kapun végig, egész a vesztőhelyig, mögötte beláthatlan néptömeg tödült.

Reggel öt órakor nyitlak meg a börtön kapui, a halálharang egyhangú csengésétől kísérve, a ragyogó májusi nap fényében indult meg a menet, élén a szolgabíró hajdukkal, utánok az öt elítelt külön négyfogatu parasztkocsin. Mellettük két hajdu, előttük a pap, követve nagyszámu vértess lovasságtól és balotti csendben bamuló számtalan néptől körülvéve. Az első kocsin tilt Martinovics, ki Tóth plébánossal buzgó imádkozott.

Utána jött Hajnóci, ki bölcsészeti kérdésekre merült evangélikus lelkészével. A követő Laczkovics igazgató szert vett be, hogy erejét fokozza. Kratucsek inté, hogy mint volt katona és nemes ember bátran haljon meg.

„Félek — ugymond — a haláltól, pedig eleget néztem szeme közé, mint katona“, de azért bátran tekintett körül, „még a király koronázásán sem volt annyira ember, rossz jel, mikor ily sok ember gyűl össze ember

vesztére. Ha ismerőst látott, szívélyesen köszönt. „Szer-
vusz Latinovics!” kiáltá egyiknek és mikor az elfordult,
nehézeltve mondá: „Nézzetek, még szegényli, hogy
ismer!” Egy falramászó fiura rákiáltott: „Vigyázz nu,
hogy rám esve agyon ne tüss, mielőtt a vesztőhelyre érek”.

Szentmarjai derülten füttyözte a marseilleaiset.
Ellenben Sigray sirt és imádkozott.

A vesztőhely a vár nyugoti bástyái alatt, a gene-
rális kaszáló réten, melyet azóta vérmezőnek neveznek,
volt kijelölve, minden állvány nélkül, csekély földhá-
nyáson, körülvéve magyar gyalogsággal.

Megerkezvén, Martinovicsot a vesztőhelyre felve-
zették, hogy az ítélet szerint mint utolsó lássa társainak
egyenkénti kivégzését, a többit a négyszegen kívül a
szekéren hagyták.

Sigrayt ájultan kellett a kocsirol leemelni. Az íté-
letnek újbóli felolvasása után melléje állott a budai 70
éves, reszkető hóhér, első vágása vállat, második a fejét
erte, csak a harmadik választá el fejét félig-meddig.

A nép hangosan morgott, az öreg az ifju egri
hóhér váltotta fel. A következő Szentmarjai fejét a hóhér
egy csapásra terítette földre, melyre „bravo” kiáltások
hallatszottak, mely körülményt kétféleképp magyaráztak.

Laczkovits bátran lépett a vesztőhelyre. „Ne ol-
vassák az ítéletet, tudom mi van benne.” A lelkeszszel
beszélgetett, köszönését kérte kifejezni a parancsnok-
tisztnek becsületos bánásmódjáért, egyszersmind kérte
levelét és utolsó üdvözlését atyjának átadni. Maga vet-
közt le és bátran nyujta nyakát a hóhérnak.

Hajnóczy nem kevesebb elszántságot mutatott. Meg-
ható méltósággal lépett a négyszegbe. Meglátván egy
ismerős katonát, rákiáltott: „Köszönd hazámfiat, be-
széld el, hogy hogyan halok meg, nem mint gonosztevő,
de mint az igazság áldozatja”. Az ügyigazgatóhoz for-
dulva, kérte, hogy eszközölje ki hagyatékának növére
kezébezi jutását.

Németh pártatlan durvasággal válaszolt: „Te csak
lelkedről gondoskodjál, nem növéredről.”

Minden elfogultság nélkül beszélgetett Molnár
prédikátorral. Szinte maga vetközt le. Minden arcváltozás
nélkül tilt le a székre, melyen a halálos vágást kapta.

Martinovics közel állott, mikor a hóhér Sigrayra az
első ügyetlen vágást mérte és elájult. Mikor magához
tért, az emberszerető Novák kapitány elibe állott, hogy
ne kellessen látnia a többi véres jelenetet. Nem tudott
állni, a földön telepedett le, folytonosan imádkozott,
csókolván a feszületet és a pap kezét. Az ítélet elolva-
sása után a hóhérlégényeknek kellett őt a székhöz von-
szolni. Bekötötték szemét, de a kendő leesett szeméről
épen azon percben, mikor a hóhér elibe állott, ismét
bekötötték és néhány pillanat múlva fejét a hóhér üstö-
kénél felemelve mutatta be a népeknek.

A kivégzés után a hóhérok máglyát raktak és azon
a katekizmusokat és a császárhoz intézett levelet a nép
szeme előtt elégették. Az ítéletek magyar és német for-
ditását pedig a nép között szétosztották.

Egynegyed nyolc után mindennek vége volt. A
kivégzettek tetemeit rövid időre közszemlére kitéve
hagyták, azután külön koporsóba helyezve a budai tem-
etőn kívül, két sírba, az egyikben Martinovicsot magát,
a másikban négy társát temették el. Mások szerint az
öt hullát kivitték a Duna mellett emelkedő halmokra,
ki sem tudja hol fekszenek.

Másnap, Kinczy szerint, a vesztőhelyen titkos
kéz által ültetett rózsák virultak, azok is elhervadtak és
nem maradt fen más, mint szomorú emléktük.

Felolvasó szerkesztő:

Dr. BALOGHY ERNŐ.

köz- és váltó-ügyvéd.

Laptulajdonos és kiadó

BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEK.

Tenyészmárha-eladás.

A gulya létszámának leszállítása folytán
számfeletti 17 darab 4 éves és 5 darab 3 éves,
tisztá vérű magyar, részben felfolyatott **üsző**
eladó, mely a m. á. v. ó-kéri állomáshoz 1/2 órá-
nyira fekvő Henrika majorban bármikor meg-
tekinthető és megvehető. Közlebbi értesítést ad
gróf Chotek futtaki uradalmi igazgatósága. 3-1

Hirdetmény.

Alulírott, mint Puskás Béla és neje Platzter
Terka kolozsvári lakosok megbízottja és Metz
örökösök magángyámja, közhírré teszem, hogy
néhai Platzter János hagyatékát képező és Zom-
borban, Szelenese külvárosrészben 645. sz. alatt
fekvő: 6 szoba-, 2 konyha-, 1 éléskamra-, 2
pince és 1 magtárból álló 720¹/₂ ööl beltelekkel
bíró **lakház szabad kézből eladó.** Bővebb
értesítés alulírottánl kapható.

BUKTA GÁBOR,

kir. adótiszt.

3-3

2269. szám.
kig. 1895.

Pályázati hirdetmény.

Járásomhoz tartozó Borsód községben rendszeresített
végrehajtói állásra ezennel pályázatot nyitok.
Ezen állás évi javadalmazása 250 frt készpénz.
Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni
óhajtnak, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényeiket
hozzam **folyo évi május hó 24-ig** nyujtsák be.
Baján, 1895. évi május hó 14-én.

Latinovits Gyula,
főszolgabíró.

BUTOR

üzleti helyiség változás.

Tisztelettel van szerencsém a mélyen tisztelt vevőimet és a n. é. közönségnek becses tudomására adni, hogy **május hó 1-én**

butor-áru raktáromat, ugyszintén kárpitos műhelyemet, ugyancsak

a főutcában, a Zombori Takarékpénztárral szemben levő Sztojkovits-féle házba
helyeztem át.

Amidőn ezen új helyiségembe átköltözve bátorkodom mélyen tisztelt vevőimnek és a n. é. közönség becses figyelmét cegeimre felhívni, kérve kegyes megszerencsélését azon határozott biztosítással, hogy részemről mindent megtegyek, hogy minden egyes vevőimnek ugymint eddig, ezután is minden tekintetben teljes megelégedését kiérdemelhessem.

Kegyes partfogásért esedezve vagyok, kiváló tisztelettel

ADOLF ADOLF,
kárpitos-mester és butor-kereskedő
ZOMBORBAN,
Sztojkovits-féle ház, a Zombori Takarékpénztárral szemben.

745. szám.

kig. 1895.

Arverési hirdetmény.

Ó-Palánka község alulírott elüljárósága részéről
ezennel közhírré tétetik, hogy a község mint erkölcsi
testület tulajdonát képező vadászati jog az 1883 évi
XX. t. e. 3. §-a alapján 1895. évi augusztus hó 15-től
1901. évi augusztus hó 14-ig bezárólag 6 egymásután
következő évre **folyo évi június hó 19-én d. u.**
3 órakor tartandó nyilvános árverésen a leg többet
igérőnek bérbe fog adatni.

Kikiáltási ár egy évre 42 frt.

Az árverési feltételek Ó-Palánka község jegyzői
irodájában a hivatalos órák alatt betekintheők.

Ó-Palánkán, 1895. évi május hó 12-én.

Az elüljáróság.

2931. szám.

kig. 1895.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh vármegye titeli járásába bekebelezett
Tiszakálmánfalva községben lemondás folytán üresedésbe
jött községi orvosi állásra ezennel pályázatot hirdetek;
felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtnak,
hogy az 1876. évi XIV. t. e., valamint az 1883. évi
I. t. e. által előirt minősítést igazoló okmányokkal felszerelt
folyamodványukat hozzám **folyo évi május hó 25-ig**
annál is inkább nyujtsák be, mert a később
beérkező folyamodványok figyelembe nem vétetnek.

Az orvosi állás javadalmazása áll: 600 frt évi
készpénz fizetés, 30 kr nappali és 50 kr éjjeli látogatási
díjakból. Továbbá tartozik az orvos a szabályrendeletileg
megállapított díj mellett a vágatási biztosít teendőket is
végezni.

Titelen, 1895. évi május hó 6-án.

Vojnits,

főszolgabíró.

3-3

Kevésbé használt, a legjobb karban levő

szikviz-gyár

(Sodawasser-Fabrik)

teljesen felszerelve, jutányos áron eladó. Bővebb
értesítést ad Bittermann Nándor és fia könyv- és
könyvnyomdája Zomborban. 3-3

PLUTOS

kiváló izomerősítő bedörzsölés, verseny, futó,
gazdasági lovak s egyéb gazdasági állatok részére.

Preservaticumként használva az izmokat rugalmassá
s az állatot kitartóvá teszi.

Fáradtság, kimerülés, izületi s izomcsúv vagy lobos bántalmaknál, ugy-
szintén sántaság, merevség és vállbénaság eseteiben egészen biztosan hat.

Az állatok izomzatában a fáradtság, ellankadás folytán tudvalevőleg
tejsav képződik, ha az elernyedett állatok végtagjai, a mellékelt utasítás
értelmében, bedörzsöltetnek ezen szerrel, a képződmény gyorsan fel-
szívódik s az izmok rugalmassága gyorsan visszatér.

100-36

E megbecsülhellen gazdasági kincs egyedüli raktára:

TÁRCZAY ISTVÁN

GYÓGYSZERTÁRA ZOMBORBAN.

Egy üveg ára 1 frt 20 kr. 5 üveg ára 5 frt.

Zombor. Bittermann Nándor és fia könyv- és könyvnyomdája.

Er-
Fü-
N-
A-
sz-
a-
l-

Egy-

Br. B

Bá-
által m-
ügyber-
és pol-
a magy-
arató-
elnök-
sára, a
magába-
képvis-

Bá-
valóban
nyithat-
ország-
nak rés-
lett vol-
retnek
hangja
szere-
Ugron-
Appony-
enged-
palástol-
számalot-
gett az-
sék. Ez
mány
jellege-

A
narchiát
valamin
bölcse-
hogy vá-
tények

A
állam leg-
nemcsak
gondolko-
kormány-
közvéle-
met s e-
fontos m-

A
meritum-
nek ad-

A